

Πορίσματα του Σεμιναρίου

Ἡ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου καὶ συντονίστρια τῆς συζήτησης τοῦ ὅλου σεμιναρίου κ. Γιωτοπούλου - Μαργκοπούλου ἔκαμε διάφορες παρεμβάσεις, διασαφητικές ἢ τροποποιητικές ὁρισμένων θέσεων τῶν εισηγητῶν ἢ ἀκροατῶν, κατὰ τὶς ζωνρὲς συζητήσεως πὸν ἐπακολούθησαν τὶς εισηγήσεις κάθε μέρας. Ἐπίσης ἔβγαζε καὶ τὰ συμπεράσματα κάθε ὑποθέματος.

Γιὰ οἰκονομία χώρου, σκεφθήκαμε νὰ δώσουμε στὸ τέλος μόνο μιὰ σύνοψη, ἀπὸ τὴ συντονίστρια, τῶν πορισμάτων τῆς συζήτησης τοῦ ὅλου θέματος.

Ἡ ἴση ἀμοιβὴ γιὰ ἴση ἐργασία εἶναι μιὰ ἀρχή, πὸν καὶ στὶς χῶρες πὸν ἀποτελεῖ νομικὸ κανόνα, συχνὰ καταστρατηγεῖται μὲ διάφορους τρόπους.

Τρία πράγματα εἶναι ἀπαραίτητα γιὰ τὴν οὐσιαστικὴ ἐφαρμογὴ τῆς: 1) Διαφώτιση τῶν ἐργαζόμενων ἀνδρῶν ὅτι εἶναι κοινὸ συμφέρον τους ἡ παύση τῆς ἐκμετάλλευσης ἀπὸ τὸν ἐργοδότη, πὸν εἶναι ὁ μόνος ὠφελημένος ἀπὸ τὴν ἐξασφάλιση μεγάλου μέρους τῆς δουλειᾶς ἀπὸ τὸ φθηνὸ γυναικεῖο χέρι. 2) Ἀπόκτηση εἰδίκευσης ἀπὸ τὶς (συχνὰ ἀνειδίκευτες) ἐργάτριες. 3) Παρακολούθηση ἀγροπνῆ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου ἀπὸ τὰ ἐργατικά συνδικάτα καὶ ἀπὸ εἰδικὴ κρατικὴ ὑπηρεσία.

Ἡ ἀνάγκη τῆς συνταξιοδοτικῆς ἐξίσωσης ἐμφανίζεται ὡς συνέπεια τῆς ἰσότητος. Εἶναι οὐσιαστικὰ ἐπιζήμια ἢ δυνατότητα συνταξιοδότησης τῶν γυναικῶν πολλὰ χρόνια πρὶν ἀπὸ τοὺς ἄνδρες, γιὰ πολλοὺς λόγους. Γιατὶ δίνει ἀφορμὴ σὲ ἄλλες ἐξαιρέσεις, πὸν εἶναι καθαρὰ εἰς βάρος τῆς. Τέτοια εἶναι τὸ κατέβασμα καὶ τοῦ ἀνώτατου χρονικοῦ ὁρίου ὑπηρεσίας τῆς γυναίκα, πὸν σὲ πολλὰς ὑπηρεσίες ὑποχρεώνεται νὰ ἀποχωρήσει πρὶν ἀπ' τὸν ἄνδρα. Ἄλλη εἶναι ἡ μὴ μεταβίβαση τῆς σύνταξίς τῆς στὸν ἄνδρα καὶ τὰ παιδιά τῆς. Οἱ ἐξαιρέσεις πρέπει νὰ καταργηθοῦν γενικά, ἂν θέλουμε νὰ μὴ χάνουμε πολὺ οὐσιαστικότερα δικαιώματα γιὰ ἓνα προνόμιο χωρὶς σπουδαία σημασία. Καὶ λέω χωρὶς σπουδαία σημασία, γιὰτὶ ἡ γυναίκα μετὰ 15ετῆ ἢ 20ετῆ ὑπηρεσία

ἔχει ἤδη παιδιά πὸν πᾶνε τουλάχιστον στὸ Δημοτικό, ἐνῶ ἡ ἴδια, πὸν ἄλλωστε εἶναι μακροβιότερη ἀπὸ τὸν ἄνδρα — αὐτὴν ἀκριβῶς τῇ στιγμῇ τῆς ζωῆς της ἔχει ἀνάγκη ἀπασχόλησης καὶ μάλιστα ἐνδιαφέρουσας.

Ὅσο γιὰ τὸ δικαίωμα ἀμειβόμενης ἐργασίας καὶ σταδιοδρομίας — προϋπόθεσης ἀπαραίτητης γιὰ τὴν ἀπόκτηση ἀνεξαρτησίας καὶ ἀξιοπρέπειας — κατὰ τὶς ἱκανότητες τῆς κάθε γυναίκα, ἀπαραίτητη εἶναι ἡ ἐλαφρονσή της ἀπὸ τοὺς πολλαπλοὺς ρόλους της μὲ κατὰ ληλα μέτρα. Τέτοια εἶναι καὶ ἡ προστασία τῆς μητέρας κατὰ τὴν περίοδο τῆς τεκνοποιίας (τοκετός, γαλουχία). Ἀλλὰ στὴ συνέχεια ἀπαραίτητο εἶναι νὰ ἀντιληφθοῦν καὶ τὰ μέλη τῆς οἰκογένειας καὶ ἡ Πολιτεία ὅτι καὶ οἱ δυὸ γονεῖς πρέπει νὰ εἶναι συνυπεύθυνοι γιὰ τὶς φροντίδες τῶν παιδιῶν καὶ τοῦ σπιτιοῦ. Καὶ ὅτι τὰ μέτρα πὸν θὰ ληφθοῦν γιὰ τὴν ἐλάφρυνση ἀπὸ αὐτὲς τὶς φροντίδες ὠφελοῦν καὶ τοὺς δύο (π.χ. παιδικοὶ σταθμοί, ἐλαστικὸ ὠράριο, μεσημεριανὸ φαγητὸ στὸ σχολεῖο κλπ.).

Ὁ τוניσμός τῆς ὑποχρέωσης τῆς μητέρας γιὰ τὴν ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ, μὲ λόγια, μάλιστα, συχνὰ συγκινητικὰ καὶ ἀποθεωτικὰ γιὰ τὴ «μητρότητα», ἀποτελεῖ τὴν κατάλληλη ἀτμόσφαιρα καὶ γραμμὴ γιὰ νὰ μὴν ἀφήσουν τὴ γυναίκα νὰ ἐξελιχθεῖ κατὰ τὶς ἱκανότητές της. Ἡ γονικὴ μέριμνα πρέπει νὰ ἀντικαταστήσει συγχρόνως τὴν πατρικὴ ἐξουσία καὶ τὴν ἀποκλειστικὴν μητρικὴ καὶ οἰκιακὴν φροντίδα μέσα στὴν οἰκογένεια. Καὶ ἡ πολιτεία πρέπει νὰ προστατεύσει τὴ σωστή, καὶ ὅσο τὸ δυνατόν καλύτερη, ἀνάπτυξη τοῦ παιδιοῦ, καθιερώνοντας ὡς κοινωνικὸ λειτουργημὰ τὴν ἀνατροφή τοῦ παιδιοῦ, χωρὶς αὐτὸ ὅμως νὰ ἔχει καθόλου τὴν ἔννοια τῆς ἀνάληψης ἀπὸ τὴν Πολιτεία τοῦ δικαιώματος ἀνατροφῆς τῶν παιδιῶν. Οἱ γονεῖς θὰ ἀνατρέφουν τὰ παιδιά τους ὅπως αὐτοί, ἀπὸ κοινοῦ ἀποφασίζοντες, ἡ δὲ Πολιτεία θὰ παρέχει τὰ κατάλληλα μέσα καὶ θὰ δημιουργεῖ τοὺς κατάλληλους θεσμοὺς πὸν οἱ γονεῖς θὰ μποροῦν νὰ ἐπιλέγουν καὶ χρησιμοποιοῦν, κατὰ τὴν κρίση τους.

Σ' αὐτὰ τ' ἀγράμματα βαδίζει καὶ τὸ Σχέδιο Τροποποίησης τοῦ Οἰκογενειακοῦ Δικαίου ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ Γαζῆ, ἡ ὁποία προσπύθησε νὰ συγχρονίσει τὸν ξεπερασμένο — καὶ ἀπὸ τὴν ἐλληνικὴν πραγματικότητα καὶ ἀπὸ τὶς γενικὰ κρατούσες σήμερα ἀντιλήψεις — Ἀστικὸ μας Κώδικα.

Ἄλλωστε καὶ ἡ κοινωνιολογικὴ ἐπιστήμη καὶ ἡ ψυχολογικὴ ὑπαγορεύουν σήμερα αὐτὴ τὴν κατεύθυνση γιὰ τὴν προκοπὴ τῆς οἰκογένειας, ὕλικη καὶ πρὸ παντὸς ψυχικὴ καὶ ἠθικὴ, ἰδιαίτερα δὲ γιὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς κοινωνικοποίησης τοῦ παιδιοῦ. Τὸ παιδί, πραγματικὰ, ἔχει ἀνάγκη τῆς ἠθικῆς συμπαράστασης καὶ στοργῆς καὶ φροντίδας καὶ τῶν δυὸ γονέων καὶ ὄχι μόνο τοῦ ἐνός (τῆς μητέρας). Καθὼς ἐπίσης ἔχει ἀνάγκη ἀτμόσφαιρας ἀρμονικῆς, καλῶν σχέσεων μεταξὺ δυὸ γονέων πὸν σέβονται ὁ ἕνας τὸν ἄλλο ὡς ἰσότιμο σύντροφο. Καὶ ἀκόμη ἀτμόσφαιρας εὐχάριστης πὸν δημιουργεῖται, ὄχι ἀπλῶς μὲ τὸν ὕλικὸ ἐφοδιασμὸ τοῦ σπιτιοῦ μὲ τὰ προϊόντα πὸν ἡ καταναλωτικὴ κοινωνία τεχνητὰ μᾶς ἐπιβάλλει, ἀλλὰ πρὸ παντὸς μὲ τὴν εὐχάριστη ψυχικὴ διάθεση τῶν μελῶν τῆς οἰκογένειας. Κι' αὐτὴ δὲν ὑπάρχει ὅταν ἡ μητέρα (ἢ ὁ πατέρας, ὁ κάθε ἄνθρωπος) αἰσθάνεται ἀνικανοποίητη, ἀναξιολογητὴ, καταπιεσμένη, ὑποταγμένη στὴν ἀδικη μοῖρα της ἢ ἀγανακτισμένη ἐναντίον της.

Γιὰ τὴν ἐκπαίδευσιν τὰ πορίσματα τὰ συνόψισαν πολὺ σαφῶς οἱ εἰσηγήτριες. Πολὺς οἱ ἀνισότητες στοὺς διδάσκοντες. Ἀλλὰ πιὸ ἐπιζήμια ἡ ἀνισότης φύλων πὸν ἐμφαντεύουμε στοὺς μαθητὲς, μὲ τὰ ξεπερασμένα πρότυπα (ἀνδρικό καὶ γυναικεῖο) — πὸν ἄλλοτε ἐνισχύουμε καθαρὰ (διδασκτικὰ βιβλία) καὶ ἄλλοτε ἀμελοῦμε νὰ καταπολεμήσουμε (χωριστὰ, κατὰ φύλο, σχολεῖα Μέσης Ἐκπαίδευσης, ἀποδονάμωση Μαθητικῶν Κοινοτήτων). Ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν προκατάληψη στὴν ἐπιλογὴ σπουδῶν καὶ ἐπαγγέλματος, πὸν συχνὰ ὀδηγεῖ σὲ ἐσφαλμένη καὶ ἐπιζήμια κατεύθυνση τῶν κοριτσιῶν (κάποτε καὶ τῶν ἀγοριῶν). Ἡ πείρα ἀπέδειξε — δικαιώνοντας τὴν πλατωνικὴ ἀντίληψη — ὅτι ἡ διαχωριστικὴ γραμμὴ μεταξὺ ἐπαγγελμάτων «ἀνδρικών» καὶ «γυναικείων» εἶναι σαθρὴ καὶ ἐσφαλμένη ἀφοῦ κάθε μέρα οἱ γυναῖκες κατακοῦν καὶ ἓνα ἐπάγγελμα «ἀνδρικό».